

**ОБЛАГАНЕ НА ПЕЧАЛБИ ОТ ОТЧУЖДАВАНЕ НА АКЦИИ И ДЯЛОВЕ
СЪГЛАСНО МРЕЖАТА ОТ СИДДО НА БЪЛГАРИЯ****Анелия Татарова***Адвокат по данъчно право***Радослав Цветков***Младши стажант по данъчно право***Ключови думи:**

Данък при
източника
Доход от
продажба на
акции
СИДДО

Резюме

Тази статия е практическо ръководство във връзка с данъчното облагане при отчуждаването на български инвестиции от чуждестранни лица, както и на чуждестранни инвестиции от български лица. Тя разисква третирането на доходите от прехвърляне на акции и дялове (**Доходите**) съгласно спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) на България.

I. Данък при източника върху Доходите в България

Според българското законодателство доходите от сделки с финансови активи¹, издадени от български местни юридически лица, държавата или общините, са от източник в страната и се облагат с данък при източника (ДПИ). След като връзката за облагане в България е юридическото лице, чиито акции са обект на отчуждаване, самоличността или локацията на платеща са ирелевантни. Следователно облагането на Доходите се различава от общото правило, според което връзката на един доход с България е мястото, където е установен неговият платец (напр. доходите от лихви и доходите от роялти).

Ставката на ДПИ върху Доходите съгласно Закона за корпоративно подоходно облагане (ЗКПО) е 10%. Данъчната основа за ДПИ е положителната разлика, ако има такава, между продажната цена и документираната цена на придобиване на акциите или дяловете, обект на отчуждаване.

Данъкът става изискуем при получаване на възнаграждението от продажбата. Лицето, длъжно да удържи, плати и декларира ДПИ, е отчуждителят, т.е. получателят на Доходите.

¹ Статията дискутира само отчуждаването на акции и дялове.

II. Инвеститори от ЕС

Ако инвеститор е данъчно задължено лице на държава от ЕС или ЕИП, той има правото да приложи облагане на Доходите в България на нетна основа.

III. Облагане на Доходите съгласно СИДДО

Получателят на Доходите обикновено е обект на облагане върху световния му доход в държавата, която го счита за местно лице за данъчни цели (държавата на местното лице). В същото време държавата, от която произлизат Доходите (държавата на източника), обикновено налага ДПИ върху тях.

Така трансграничните Доходи по принцип са обект на облагане в двете държави – на източника и на местното лице. Тъй като двойното данъчно облагане има неблагоприятен ефект върху трансграничните инвестиции, повечето държави се опитват да намалят този ефект или дори да го елиминират чрез сключване на СИДДО.

В момента България има 68 действащи СИДДО с държави от Европа (включително всички държави-членки на ЕС), Азия, Северна Америка и Африка.

При договарянето на своите спогодби България, въпреки че не е членка на ОИСР, обикновено използва ОИСР модела на СИДДО, включително член 13 (Печалби от отчуждаване на имущество).

IV. Анализ на българските спогодби

Българските спогодби могат да се разделят на седем основни групи, основаващи се на подхода на облагането на Доходите, както следва:

- Подход 1 – спогодби без изрична разпоредба за облагане на Доходите;
- Подход 2 – спогодби, които изрично уреждат право на облагане само на държавата на местното лице;
- Подход 3 – спогодби, които се отнасят до недвижими имоти;
- Подход 4 – спогодби, които запазват облагането в държавата на източника, ако получателят държи определен процент от капитала на юридическото лице, чийто дялове/акции са отчуждени;
- Подход 5 – спогодби, които предоставят неограничено правото на облагане на държавата на източника;
- Подход 6 – спогодби, които уреждат специфични случаи;
- Подход 7 – спогодби, които комбинират няколко от горе посочените обхвати.

А. Подход 1

Таблица 1: Без изрична разпоредба за облагане на Доходите	
Континент	Партньор по спогодбата
Африка	Алжир
Азия	Бахрейн, Грузия, Индонезия, Катар, Кувейт, Ливан, Монголия, Северна Корея, Сингапур, Сирия, Турция, Южна Корея
Европа	Беларус, Белгия, Великобритания, Гърция, Дания, Испания, Италия, Люксембург, Македония, Малта, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Унгария, Холандия, Хърватия, Франция, Чехия, Швейцария, Швеция, Югославия
Северна Америка	Канада

Тези СИДДО не регулират третирането на Доходите самостоятелно. Те попадат под последната алинея на члена от спогодбата, уреждащ облагането на доходи от отчуждаване на имущество. Съгласно нея доходите от прехвърляне на имущество, различно от посоченото в по-горните алинеи от този член, се облагат само в държавата на местното лице.

Така, доколкото доходите от отчуждаване на акции и дялове не са уредени изрично от дадената спогодба, те не трябва да бъдат обект на облагане в държавата на източника и те се облагат само в държавата на местното лице.

В Таблица 1 са посочени спогодбите, прилагащи този подход.

В. Подход 2

Подход 2 изрично урежда, че само държавата на местното лице има правото да облага Доходите.

Спогодбите на България, които имплементират този тип избягване на двойното данъчно облагане, са тези с Русия и Обединените арабски емирства.

С. Подход 3

Таблица 2: Недвижимо имущество	
Континент	Партньор по спогодбата
Африка	Египет, Зимбабве, Мароко, Южна Африка
Азия	Азербайджан, Армения, Виетнам, Израел, Индия, Иран, Йордания, Казахстан, Китай, Узбекистан
Европа	Албания, Естония, Ирландия, Латвия, Литва, Молдова, Словения, Украйна, Финландия, Швеция
Северна Америка	САЩ

Подход 3 обвързва облагането на Доходите в държавата на източника с наличието на недвижимо имущество, намиращо се на нейна терория, собственост на юридическото лице, акциите или дяловете на което се отчуждават.

Тази опция следва облагането на Доходите, уредени в ОИСР модела. Неговият член 13, ал. 4 предвижда, че доходи, получени от местно лице на една от договорящите държави, от отчуждаване на акции или дялове, които получават повече от 50% от стойността си пряко или непряко от недвижимо имущество, намиращо се в другата договоряща държава, могат да се облагат с данък в тази друга държава.

СИДДО, уреждащи Подход 3, като цяло покриват горните показатели. Все пак всяка спогодба трябва да се чете внимателно, тъй като има особености в почти всички от тях (Таблица 2).

За прилагането на Подход 3 държавата, където е учредено лицето, чиито акции или дялове се отчуждават, е без значение. От значение е къде се намира недвижимото имущество, което то притежава. Инвеститорите трябва винаги да обръщат внимание на дефиницията за „недвижимо имущество” в съответната СИДДО.

За да изясним прилагането на Подход 3 от българска гледна точка, ще обсъдим пет примера. Всички те се базират на СИДДО между България и Литва, която следва изцяло член 13, ал. 4 от ОИСР модела.

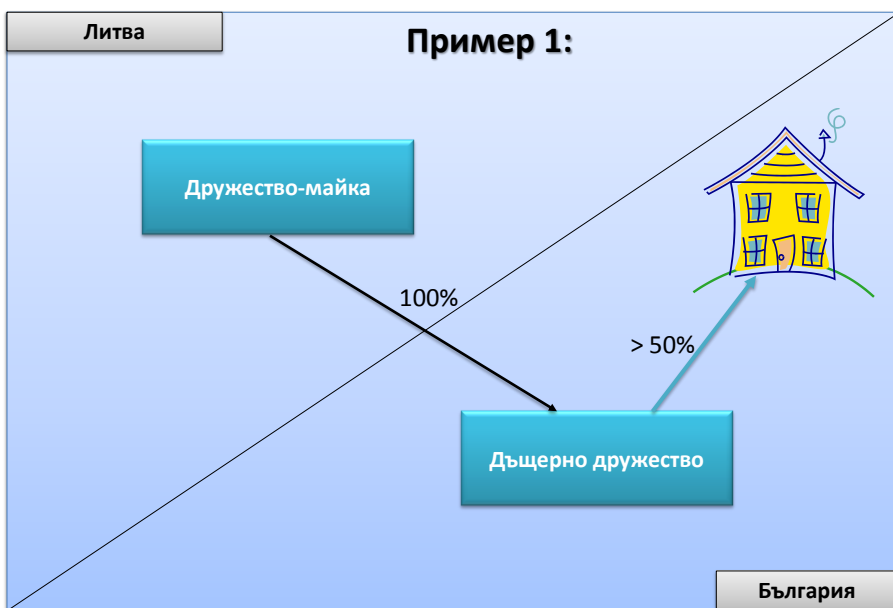
• Пример 1:

Факти: Дружество от Литва държи 100% от капитала на дружество, което е местно лице за данъчни цели в България. Последното притежава недвижими имоти в България, които формират повече от 50% от стойността на неговите акции/дялове. Дружеството-майка продава инвестицията си.

Въпрос: Ще обложи ли България ефективно Доходите?

Отговор: Съгласно ЗКПО България има право да обложи Доходите с ДПИ, тъй като акциите/дяловете, обект на продажбата, са издадени от местно за данъчни цели дружество.

Спогодбата между Литва и България запазва неограниченото право на облагане с ДПИ на България, тъй като повече от 50% от стойността на акциите/дяловете се формира от недвижимо имущество, намиращо се в България.

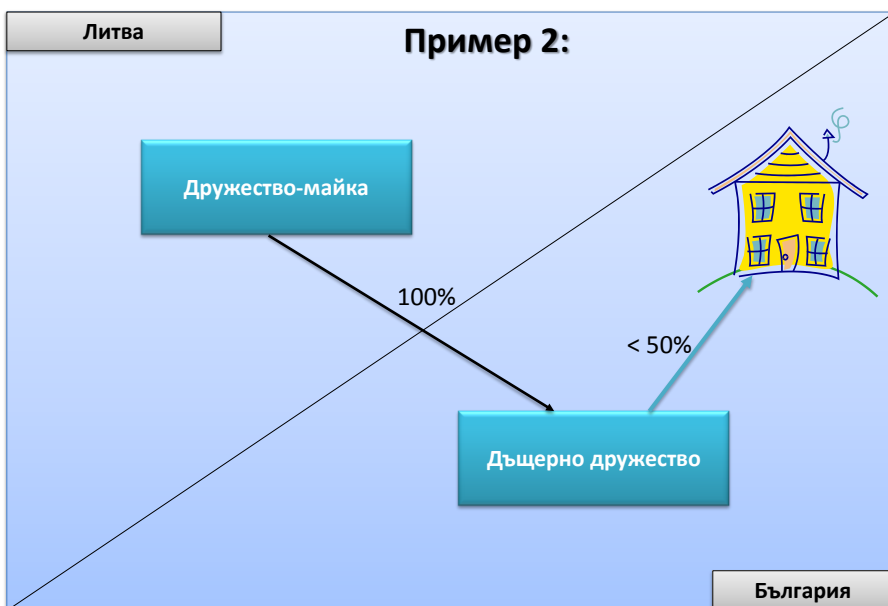
• Пример 2:

Факти: Дружество от Литва държи 100% от капитала на дружество, което е местно лице за данъчни цели в България. Последното притежава недвижими имоти в България, които формират по-малко от 50% от стойността на неговите акции/дялове. Дружеството-майка продава инвестицията си.

Въпрос: Ще обложи ли България ефективно Доходите?

Отговор: Съгласно ЗКПО България има правото да обложи Доходите с ДПИ, тъй като акциите/дяловете, обект на продажбата, са издадени от местно за данъчни цели дружество.

Спогодбата между Литва и България обаче изключва правото на облагане на последната, тъй като по-малко от 50% от стойността на акциите/дяловете се формира от недвижимо имущество, намиращо се в България.

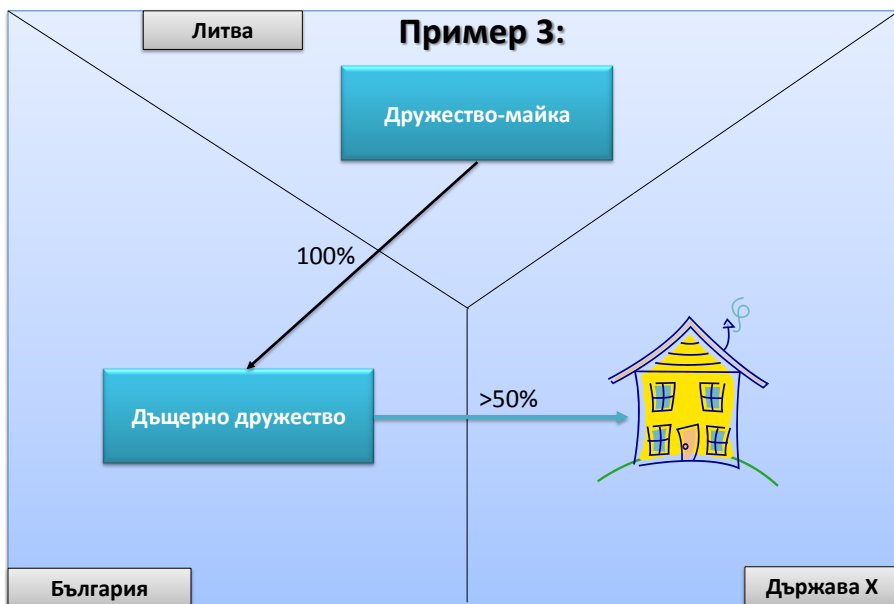
• Пример 3:

Факти: Дружество от Литва държи 100% от капитала на дружество, което е местно лице за данъчни цели в България. Последното притежава недвижими имоти извън България, които формират повече от 50% от стойността на неговите акции/дялове. Дружеството-майка продава инвестицията си.

Въпрос: Ще обложи ли България ефективно Доходите?

Отговор: Съгласно ЗКПО България има правото да обложи Доходите с ДПИ, тъй като акциите/дяловете, обект на продажбата, са издадени от местно за данъчни цели дружество.

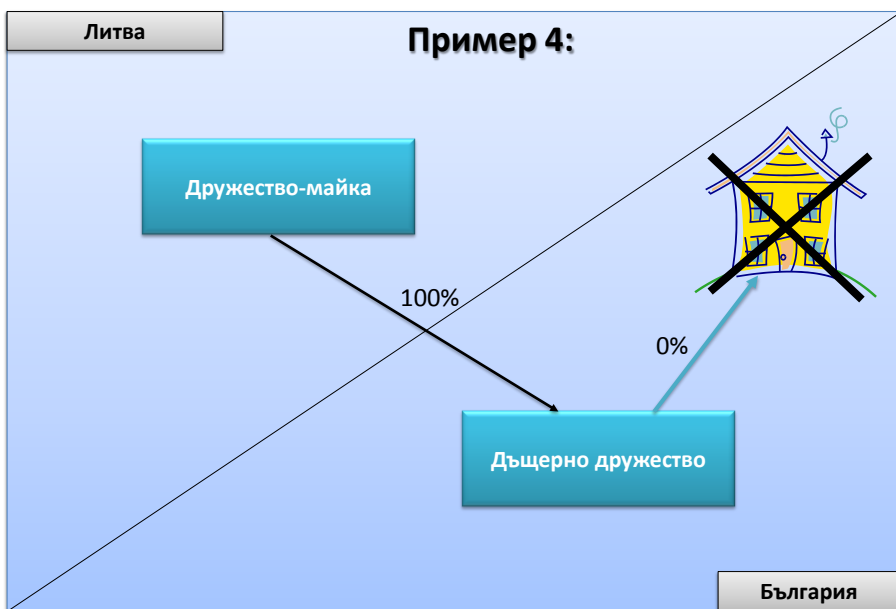
Спогодбата между Литва и България обаче изключва правото на облагане на последната, тъй като недвижимото имущество, ако изобщо има такова, намиращо се в България, формира по-малко от 50% от стойността на акциите/дяловете, обект на отчуждаване.

• Пример 4

Факти: Дружество от Литва държи 100% от капитала на дружество, което е местно лице за данъчни цели в България. Последното изобщо не притежава недвижими имоти. Дружеството-майка продава инвестицията си.

Въпрос: Ще обложи ли България ефективно Доходите?

Отговор: Съгласно ЗКПО България има правото да обложи Доходите с ДПИ, тъй като акциите/дяловете, обект на продажбата, са издадени от местно за данъчни цели дружество.

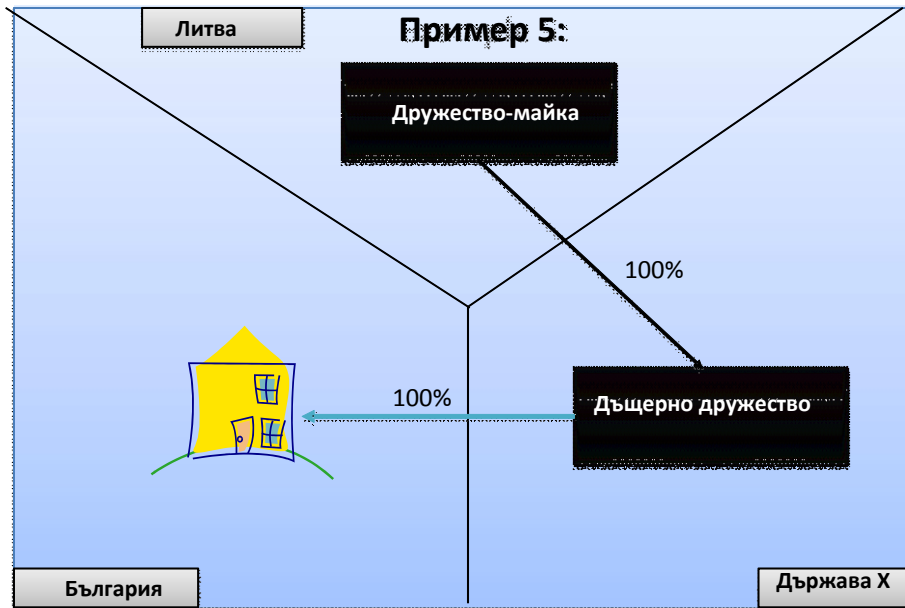
Спогодбата между Литва и България обаче изключва правото на облагане на последната, тъй като дъщерното дружество не притежава никакво недвижимо имущество в България.

•Пример 5

Факти: Дружество от Литва държи 100% от капитала на дружество, учредено в държава X. Имуществото на последното се състои изцяло от недвижимо имущество, намиращо се на територията на България. Дружеството-майка продава инвестицията си.

Въпрос: Ще обложи ли България ефективно Доходите?

Отговор: Съгласно ЗКПО България няма право да обложи Доходите с ДПИ, тъй като акциите или дяловете, които се отчуждават, не са издадени от българско дружество. В този случай няма нужда да прилагаме спогодбата, тъй като самото национално законодателство не допуска облагане от страна на България.

С оглед на горните примери ситуацията, в която България има правото да обложи с ДПИ Доходите съгласно Подход 3, предполага, че: 1) дружеството, чиито акции или дялове се отчуждават, е местно за данъчни цели в България; и 2) повече от 50% от стойността на неговите акции или дялове е формирана от недвижимо имущество, намиращо се в България (Таблица 3).

Таблица 3: Обобщение на примерите

Ситуацията	Съгласно българското законодателство	Съгласно СИДДО	Краен резултат
<i>Местно лице с недвижимо имущество повече от 50% в България</i>	ДА	ДА	ДА
<i>Местно лице с недвижимо имущество по-малко от 50% в България</i>	ДА	НЕ	НЕ
<i>Местно лице с недвижимо имущество повече от 50%, намиращо се извън България</i>	ДА	НЕ	НЕ
<i>Местното лице не притежава недвижимо имущество</i>	ДА	НЕ	НЕ
<i>Недвижимо имущество повече от 50% в България, но дъщерно дружество, установено в друга държава</i>	НЕ	—	НЕ

Д. Подход 4:

Съгласно този подход държавата на източника запазва правото си на облагане, ако инвеститорът притежава определен процент от капитала на дъщерната компания, акции/дялове на които отчуждава. Изискваният процент не е този, който е отчужден, а който е собственост на продавача към датата на отчуждаване.

Спогодбите, които уреждат запазването на правото на облагане на държавата на източника само ако инвеститорът държи определен минимум от капитала на дъщерното дружество, са с Египет и Йордания.

Спогодбата с Австрия пък запазва правото за облагане на държавата на източника върху Доходите само ако процентът, който се държи в дъщерното дружество, е по-малко от 20%.

Е. Подход 5

Подход 5 изрично запазва неограниченото право на държавата на източника да облага Доходите. Той е въведен в спогодбите с Германия, Израел, Кипър, Тайланд и Япония.

Спогодбите с Германия и Кипър изключват облагането от страна на държавата на източника на акции, търгувани на признати фондови пазари².

F. Подход 6

Спогодбите с Холандия и Швеция предвиждат т.нар. облагане при напускане (exit taxation) на Доходите в тежест на физически лица.

G. Подход 7

България има няколко спогодби, които комбинират повече от един от обсъдените подходи: Египет, Израел, САЩ, Холандия, Швеция и др.

V. Заключение:

СИДДО могат значително да намалят или дори да елиминират ефекта на двойното данъчно облагане на Доходите. Много често спогодбите могат да се окажат единственият инструмент за справяне с потенциално двойно данъчно облагане.

Със своите 68 спогодби и ниска ставка на корпоративния данък и ДПИ, България е атрактивна дестинация за инвеститорите и като държава на източника, и като държава на местното лице.

CAPITAL GAINS TAXATION UNDER BULGARIA'S TAX TREATIES

Anelia Tatarova

Tax Attorney

Radoslav Tsvetkov

Junior Tax Trainee

Key words:

Withholding tax
Share Sale Income
Double tax treaty

Summary

This article is a practical guidance on taxation of the alienation of Bulgarian holdings of foreign investors as well as of foreign holdings of Bulgarian investors. It discusses the treatment of capital gains from shares disposal under the double tax treaties of Bulgaria.

² Подобно ограничение има и в други спогодби.